

Memorandwm Esboniadol i Orchymyn Cyngor y Gweithlu Addysg
(Gorchmynion Atal Dros Dro Interim) (Swyddogaethau Ychwanegol) (Cymru)
2021.

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Uned Strategaeth a'r Gweithlu'r Gyfarwyddiaeth Addysg ac fe'i gosodir gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1

Datganiad y Gweinidog/Dirprwy Weinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Gorchymyn Cyngor y Gweithlu Addysg (Gorchmynion Atal Dros Dro Interim) (Swyddogaethau Ychwanegol) (Cymru) 2021.

Rwy'n fodlon bod y manteision yn cyfiawnhau'r costau tebygol.

Kirsty Williams
Y Gweinidog Addysg
Xx xxxx 2021

RHAN 1

1. Disgrifiad

1.1 Parhawyd â bodolaeth Cyngor y Gweithlu Addysg (“y Cyngor”) gan Ddeddf Addysg (Cymru) 21040 (“Deddf 2014”)¹. Fe'i gelwid gynt yn Gyngor Addysgu Cyffredinol Cymru (“CyngACC”) a ail-gyfluniwyd ac a ailenwyd yn Gyngor y Gweithlu Addysg. Daeth i rym ar 1 Ebrill 2015.

1.2 Y Cyngor yw'r rheoleiddiwr annibynnol yng Nghymru ar gyfer y canlynol:

- athrawon ysgol;
- gweithwyr cymorth dysgu ysgolion;
- athrawon addysg bellach (darlithwyr);
- gweithwyr cymorth dysgu addysg bellach;
- ymarferwyr dysgu seiliedig ar waith;
- gweithwyr ieuenctid cymwysedig; a hefyd
- gweithwyr cymorth ieuenctid cymwysedig.

1.3 Mae'n ofynnol i'r Cyngor gynnal cofrestr y (“Gofrestr”) o dan adran 9 o Ddeddf 2014 a chaniatáu i'r cyhoedd weld y Gofrestr honno o dan reoliad 14 o Reoliadau Cyngor y Gweithlu Addysg (Prif Swyddogaethau) (Cymru) 2015. Mae'r Gofrestr yn rhestru pawb sydd wedi'i gofrestru â'r Cyngor ar yr adeg honno yn y categorïau a restrwyd uchod (“Personau Cofrestredig”), ac mae ar gael i'r cyhoedd drwy wefan y Cyngor².

1.4 O dan adran 1.4 o Ddeddf 2014, mae'n rhaid i'r Cyngor gynnal y cyfryw ymchwiliadau ag sy'n briodol, yn ei farn ef, pan honnir bod Person Cofrestredig yn euog o ymddygiad proffesiynol annerbyniol neu anghymhwysedd proffesiynol neu os honnir bod y Person wedi'i ddyfarnu'n euog o drosedd berthnasol³

1.5 Ar ôl cynnal ymchwiliad o'r fath, bydd y Cyngor yn penderfynu pa gamau i'w cymryd. Caiff y Cyngor osod Gorchymyn disgyblu ar Berson Cofrestredig yn dilyn ymchwiliad a gwrandawriad disgyblu a gynhaliwyd ganddo yn unol â'r darpariaethau disgyblu yn adrannau 26 i 32 o Ddeddf 2014 a Rhan 5 o Reoliadau Cyngor y Gweithlu Addysg (Prif Swyddogaethau) (Cymru) 2015⁴.

1.6 Diffinnir “Gorchymyn disgyblu” yn adran 27(2) o Ddeddf 2014 fel:

- cerydd,
- gorchymyn cofrestru amodol,
- gorchymyn atal dros dro, neu

¹ 2014 anaw 5.

²<https://www.myewc.wales/cy/member-of-public/qualified-teacher/list>

³ Ystyr “Trosedd Berthnasol” yw tramgydd troseddol, ac eithrio pan nad yw'r drosedd honno yn berthnasol i addasrwydd unigolyn i fod yn Berson Cofrestredig (Gweler adran 27(1) o Ddeddf Addysg (Cymru) 2014).

⁴ OS rhif 2015/140 (Cy.8).

- gorchymyn gwahardd.

1.7 Nid yw swyddogaethau'r Cyngor o dan Ddeddf 2014 yn caniatáu iddo atal Person Cofrestredig dros dro tra'n aros am ganlyniad ymchwiliad a gwrandawriad disgyblu. Mae hyn yn wir hyd yn oed os yw natur yr honiadau yn ei erbyn yn gredadwy ac yn ddifrifol, ac yn codi risgiau sylweddol o ran diogelu.

1.8 Mae'r Gorchymyn hwn yn rhoi swyddogaethau ychwanegol i'r Cyngor er mwyn iddo allu gwneud y canlynol:

- gosod gorchymyn atal dros dro interim ar Berson Cofrestredig pan nad yw'r broses ymchwilio a disgyblu wedi'i chwblhau, ac mae'r Cyngor o'r farn bod gwneud hynny er budd y cyhoedd;
- adolygu gorchymyn atal dros dro interim yn dilyn cais gan gyn-Berson Cofrestredig i'w ddiddymu;
- adolygu gorchymyn atal dros dro interim yn rheolaidd fel y bo'n briodol, ym marn y Cyngor, p'un fydd cyn-Berson Cofrestredig yn gofyn am adolygiad ai peidio; a hefyd
- diddymu gorchymyn atal dros dro interim yn dilyn adolygiad y gofynnwyd amdano gan gyn-Berson Cofrestredig, neu unrhyw bryd cyn gwneud penderfyniad yngylch p'un a ddylid gosod gorchymyn disgyblu ai peidio.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol

2.1 Mae'r Gorchymyn hwn yn ymateb i argymhelliad 21 gan y Plant, Pobl ifanc ac Addysg yn ei Adroddiad ar yr ymchwiliad i Addysg a Dysgu Proffesiynol Athrawon, sef y dylid “ ... *ymestyn cylch gorchwyl Cyngor y Gweithlu Addysg er mwyn rhoi iddo'r pŵer i atal athrawon dros dro mewn amgylchiadau priodol*”.⁵ Fodd bynnag, mae'r Gorchymyn hwn yn galluogi'r Cyngor i osod gorchmynion atal dros dro interim ar bob categori o Bersonau Cofrestredig, nid dim ond athrawon.

2.2 O dan erthygl 16 o'r Gorchymyn hwn mae gan y Cyngor y pŵer i bennu ei reolau gweithdrefnol ei hun mewn perthynas â phenderfyniadau i osod gorchmynion atal dros dro interim, yr hawl i gyn-Berson Cofrestredig wneud cais i ddiddymu gorchymyn atal dros dro interim drwy wrandawriad adolygu, a'r angen i'r Cyngor adolygu gorchmynion atal dros dro interim yn rheolaidd.

3. Cefndir deddfwriaethol

⁵ Ar gael ar: <http://www.assembly.wales/laid%20documents/cr-ld11338/cr-ld11338-w.pdf>

3.1 Mae adran 5 o Ddeddf 2014 yn rhoi pŵer gwneud gorchmynion i Weinidogion Cymru roi'r cyfryw swyddogaethau ychwanegol ag sy'n briodol, yn eu barn nhw, i'r Cyngor neu eu gosod arno.

3.2 Mae adran 47(1)(a) o Ddeddf 2014 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud y cyfryw ddarpariaeth gysylltiedig, ganlyniadol, atodol, drosiannol, ddarfodol neu arbed ag sy'n angenrheidiol neu'n fuddiol, yn eu barn nhw, at ddibenion Deddf 2014 neu mewn cysylltiad â'r ddeddf honno.

3.3 Gwneir y Gorchymyn hwn o dan y weithdrefn penderfyniad cadarnhaol.

4. Diben ac effaith fwriadedig y ddeddfwriaeth

4.1 Diben y Gorchymyn hwn yw ychwanegu at swyddogaethau'r Cyngor er mwyn iddo allu gwneud gorchmynion atal dros dro interim yn erbyn Personau Cofrestredig. Mae hyn yn galluogi'r Cyngor i atal cofrestriad Person Cofrestredig dros dro o'r Gofrestr gyhoeddus fel mesur interim, cyn i ganlyniad ymchwiliad a gwrandawriad disgyblu gael ei gyhoeddi. Gellir gosod gorchymyn atal dros dro interim am gyfnod o hyd at 18 mis.

4.2 Mae'r Gorchymyn hefyd yn rhoi'r pŵer i'r Cyngor adolygu a diddymu gorchmynion atal dros dro interim ac i'r unigolyn y mae'r gorchymyn atal dros dro interim yn ymwneud ag ef ("y cyn-Berson Cofrestredig") wneud cais i ddiddymu'r gorchymyn atal dros dro interim mewn adolygiad.

4.3 Effaith fwriadedig y Gorchymyn hwn yw sicrhau na chaiff unigolion penodol ddefnyddio statws "Person Cofrestredig" i ddangos eu bod yn addas i ymgymryd â gwaith addysgol megis tiwtora yn y cartref a gwaith asiantaeth, tra'n aros am ganlyniad proses ymchwilio a disgyblu'r Cyngor. Y rheswm dros hyn yw, pryd bynnag y gosodir gorchymyn atal dros dro interim, na fydd y Person Cofrestredig:

- yn gallu gweithio mewn unrhyw rôl lle mae angen cofrestru â'r Cyngor;
- yn gallu cyfeirio ato'i hun fel "Person Cofrestredig"; nac ychwaith
- yn ymddangos ar y Gofrestr fel "Person Cofrestredig".

Proses gorchymyn atal dros dro interim

4.4 Dim ond os bydd y Cyngor o'r farn bod gwneud hynny er budd y cyhoedd y gellir gosod gorchymyn atal dros dro interim. Golyga hyn y bydd y Cyngor yn ystyried gosod gorchymyn atal dros dro interim os yw'r Person Cofrestredig yn destun atgyfeiriad lle y gwneir honiadau difrifol sy'n codi pryderon sylweddol ynghylch diogelu. Byddai honiadau o gamymddygiad rhywiol difrifol, neu niwed corfforol, emosiynol a/neu feddyliol difrifol bob amser yn cael eu cyfrif fel pryderon diogelu difrifol. Yn yr un modd, pe bai'r heddlu'n hysbysu'r Cyngor eu bod yn cynnal ymchwiliad troseddol difrifol a fyddai'n codi pryderon o ran diogelu, byddai hynny hefyd yn cael ei ystyried yn ddifrifol. Yn hytrach na bod yn "orchymyn disgyblu", mae gorchymyn atal dros dro interim yn gam dros dro a gymerir tra'n aros i ymchwiliad a gwrandawriad disgyblu gael eu cynnal. Gellir gosod gorchymyn atal dros dro interim am gyfnod o hyd at 18 mis. Ni fyddai'r penderfyniad i osod gorchymyn atal dros dro interim yn seiliedig ar benderfyniad

terfynol ynghylch y ffeithiau sy'n ymwneud â honiadau'r achos. Byddai'n cael ei wneud ar wahân i'r penderfyniad i osod Gorchymyn disgyblu terfynol. Nid yw'r penderfyniad i osod gorchymyn atal dros dro interim o reidrwydd yn golygu y caiff gorchymyn disgyblu ei osod wedi hynny gan y Cyngor.

4.5 Bydd y Cyngor hefyd yn ystyried credadwyedd yr atgyfeiriad cyn ystyried a ddylai osod gosod gorchymyn atal dros dro interim. Lle caiff atgyfeiriad ei wneud gan yr heddlu neu'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd, byddai'n debygol y tybid bod yr atgyfeiriad hwnnw - a'r honiadau a wneir ynddo - yn ddigon credadwy er mwyn i'r Cyngor allu ystyried gosod gorchymyn atal dros dro interim. Ond, pe bai atgyfeiriad yn dod o ffynhonnell arall, megis cyflogwr neu aelod o'r cyhoedd, byddai'r Cyngor yn gwneud ymholiadau pellach fel rhan o'i broses o ystyried credadwyedd yr atgyfeiriad hwnnw. Er enghraifft, byddai'r Cyngor yn cysylltu â'r heddlu i gael cyngor ynghylch p'un a oes "angen cymdeithasol brys" i'r Cyngor weithredu yn eu barn hwy.

4.6 Pryd bynnag mae'r Cyngor yn ystyried gosod gorchymyn atal dros dro interim, mae'n rhaid anfon hysbysiad o fwriad i wneud y gorchymyn atal dros dro interim at y Person Cofrestredig. Mae'n rhaid i'r hysbysiad roi o leiaf 10 diwrnod gwaith o rybudd i'r Person Cofrestredig o'r gwrandawriad gorchymyn atal dros dro interim gerbron panel annibynnol.

4.7 Caiff y gwrandawriad gorchymyn atal dros dro interim ei gynnal yn breifat, oni fydd Person Cofrestredig yn gofyn am wrandawriad cyhoeddus.

4.8 Bydd gan y Person Cofrestredig yr hawl i ymddangos a chyflwyno sylwadau ar lafar yn y gwrandawriad lle mae ei achos yn cael ei ystyried, a chyflwyno sylwadau ysgrifenedig cyn ac yn ystod y gwrandawriad hwnnw. At hynny, mae ganddo'r hawl i gael ei gynrychioli yn y gwrandawriad gan un neu fwy o bobl (er enghraifft, cynrychiolydd undeb neu gyfreithiwr), a chyflwyno sylwadau ysgrifenedig i'r panel ymlaen llaw os na fydd yn bresennol yn y gwrandawriad.

4.9 Mae'n rhaid i orchymyn atal dros dro interim gynnwys y wybodaeth ganlynol:

- penderfyniad y Cyngor;
- y dyddiad y gwneir y gorchymyn atal dros dro interim; a hefyd
- y dyddiad y daw'r gorchymyn atal dros dro interim i rym. Fel arfer, daw'r gorchymyn atal dros dro interim i rym ar y dyddiad y cyflwynir yr hysbysiad i'r Person Cofrestredig, oni fydd y Cyngor yn penderfynu fel arall).

4.10 Mae'n rhaid i'r hysbysiad o fwriad i wneud y gorchymyn atal dros dro interim gael ei gyflwyno o fewn 3 diwrnod gwaith i ddyddiad y penderfyniad i'r canlynol:

- yr unigolyn y cafodd ei wneud yn ei erbyn ("y cyn-Berson Cofrestredig"),
- cyflogwr presennol neu ddiwethaf y cyn-Berson Cofrestredig; a
- unrhyw asiantaeth addysgu y mae'r cyn-Berson Cofrestredig wedi'i gofrestru â hi.

4.11 Rhaid i'r hysbysiad o fwriad i wneud y gorchymyn atal dros dro interim gynnwys y wybodaeth ganlynol:

- testun y gorchymyn atal dros dro interim;
- disgrifiad o effaith y gorchymyn atal dros dro interim;
- rhesymau'r Cyngor dros wneud y gorchymyn atal dros dro interim; a hefyd
- esboniad o hawl y cyn-Berson Cofrestredig i ofyn i'r Cyngor ddiddymu'r gorchymyn atal dros dro interim.

Hawl cyn-Berson Cofrestredig i ofyn am adolygiad o'r gorchymyn atal dros dro interim

4.12 Fel yr esboniwyd uchod, mae'n rhaid i'r Cyngor hysbysu'r cyn-Berson Cofrestredig am ei hawl i ofyn i'r Cyngor ddiddymu'r gorchymyn atal dros dro interim o fewn 3 diwrnod gwaith i'r penderfyniad i osod y gorchymyn atal dros dro interim.

4.13 Gall yr hawl hon i ofyn am adolygiad o'r gorchymyn atal dros dro interim gael ei harfer gan gyn-Berson Cofrestredig o fewn y chwe mis cyntaf ar ôl i'r gorchymyn atal dros dro interim gael ei osod, a bob 6 mis ar ôl hynny.

4.14 Mae angen i gais i adolygu gorchymyn atal dros dro interim – lle y mae'r posibilrwydd o ddiddymu'r gorchymyn atal dros dro interim yn cael ei ystyried gan banel adolygu annibynnol – gael ei wneud yn ysgrifenedig ac esbonio'r rhesymau pam mae'r cyn-Berson Cofrestredig yn gwneud cais i ddiddymu'r gorchymyn atal dros dro interim. Mae'n rhaid i'r cais gael ei ategu gan bob dogfen y mae'r cyn-Berson Cofrestredig yn dibynnu arni i gefnogi ei gais.

4.15 Pryd bynnag y derbynnir cais i ddiddymu gorchymyn atal dros dro interim, mae'n rhaid i'r Cyngor bennu dyddiad ar gyfer gwrandawriad adolygu o fewn 10 diwrnod gwaith i dderbyn y cais hwnnw, ac anfon hysbysiad o'r gwrandawriad hwnnw at y cyn-Berson Cofrestredig. Cynhelir y gwrandawriad adolygu yn breifat, oni fydd y cyn-Berson Cofrestredig yn gofyn am wrandawriad cyhoeddus.

4.16 Bydd gan y cyn-Berson Cofrestredig yr hawl i ymddangos a chyflwyno sylwadau ar lafar yn y gwrandawriad lle mae ei achos yn cael ei ystyried, a chyflwyno sylwadau ysgrifenedig cyn ac yn ystod y gwrandawriad hwnnw. At hynny, mae ganddo'r hawl i gael ei gynrychioli yn y gwrandawriad gan un neu fwy o bobl (er enghraifft, cynrychiolydd undeb neu gyfreithiwr), a chyflwyno sylwadau ysgrifenedig i'r panel os na fydd yn bresennol yn y gwrandawriad.

4.17 Ni fydd panel y gwrandawriad adolygu yn cynnwys unrhyw un o aelodau'r panel annibynnol a osododd y gorchymyn atal dros dro interim.

4.18 Mae'n rhaid i'r Cyngor hysbysu'r cyn-Berson Cofrestredig yn ysgrifenedig am ganlyniad yr adolygiad o fewn 3 diwrnod gwaith i benderfyniad y panel, a rhoi ei resymau dros y penderfyniad hwnnw.

Adolygu gorchymyn atal dros dro interim gan y Cyngor

4.19 Mae'n ofynnol i'r Cyngor adolygu gorchymyn atal dros dro interim yn rheolaidd pan fo'n briodol, yn ei farn ef, ac yn unol â'i reolau gweithdrefnol. Mae

hyn yn cynnwys, er enghraifft, os yw'r Cyngor yn derbyn gwybodaeth gan y cyn-Berson Cofrestredig sy'n berthnasol i barhad y gorchymyn atal dros dro interim. Caiff yr adolygiad "mewnol" hwn ei gynnal p'un a fydd cyn-Berson Cofrestredig yn arfer ei hawl ai peidio i gael adolygiad drwy ofyn i'r Cyngor ddiddymu'r gorchymyn atal dros dro interim y mae wedi'i osod arno.

4.20 Pennir yr amserlen ar gyfer yr adolygiad "mewnol" hwn gan y panel annibynnol pan fydd yn gosod y gorchymyn atal dros dro interim i ddechrau. Fel arfer, fe'i cynhelir bob 6 mis oni chaiff y panel ei hysbysu am newid mewn amgylchiadau, pan all ymgynnull yn gynharach nag a fwriadwyd yn wreiddiol.

4.21 Yn yr adolygiad mewdol hwn ni chynhelir "gwrandawriad" adolygu ond, yn hytrach, cynhelir "cyfarfod" adolygu o'r panel annibynnol. Ni ofynnir i'r cyn-Berson Cofrestredig gyflwyno sylwadau i'r panel yn y cyfarfod adolygu.

4.22 Fel arfer, bydd y panel annibynnol, sy'n cynnal yr adolygiad, yn cynnwys yr un unigolion ag a osododd y gorchymyn atal dros dro interim.

Diddymu gorchymyn atal dros dro interim gan y Cyngor

4.23 Caiff y Cyngor ddiddymu gorchymyn atal dros dro interim os bydd:

- yn penderfynu nad oes unrhyw achos i'w ateb cyn dechrau ymchwiliadau'r Cyngor ei hun, sy'n rhan o'i swyddogaethau disgyblu o dan adran 26 o Ddeddf 2014; neu
- yn rhoi'r gorau i ymchwiliad i'r ymddygiad honedig a arweiniodd at osod gorchymyn atal dros dro interim, am nad oes unrhyw achos i'w ateb neu ar ryw sail arall;
- yn gwneud penderfyniad ynghylch p'un a ddylai osod gorchymyn disgyblu ai peidio; neu
- yn cynnal adolygiad er mwyn ystyried cais gan gyn-Berson Cofrestredig i ddiddymu gorchymyn atal dros dro interim ac mae'r adolygiad hwnnw yn penderfynu y dylid diddymu'r gorchymyn atal dros dro interim [Erthygl 10(d).

4.24 Bydd gorchymyn atal dros dro interim yn peidio â bod yn awtomatig pan ddaw'r cyfnod y'i gosodir ar ei gyfer i ben. (Gellir gosod gorchymyn atal dros dro interim am gyfnod o hyd at 18 mis).

Defnyddio rheolau gweithdrefnol y Cyngor

4.25 Mae gan y Cyngor y pŵer i bennu ei reolau ei hun mewn perthynas â phenderfyniadau i osod gorchymynion atal dros dro interim, yr hawl i Berson Cofrestredig gwneud cais i ddiddymu gorchymyn atal dros dro interim drwy wrandawriad adolygu, a'r broses adolygu "fewdol".

4.26 Er enghraifft, mae erthygl 3 o'r Gorchymyn hwn yn rhoi'r pŵer i'r Cyngor gwneud gorchymynion atal dros dro interim os bydd o'r farn bod "angen gwneud hynny er budd y cyhoedd". Fodd bynnag, rheolau gweithdrefnol sy'n esbonio'r

hyn a olygir gan brawf “budd y cyhoedd”, a sut y caiff ei ddefnyddio yn ymarferol pan fydd y Cyngor yn ystyried a ddylai wneud gorchymyn atal dros dro interim.

4.27 Fel enghraifft arall, er bod erthygl 4.27 o'r Gorchymyn arfaethedig yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor roi o leiaf 10 diwrnod gwaith o rybudd i'r Person Cofrestredig o'r bwriad i wneud gorchymyn atal dros dro interim, rheolau gweithdrefnol y Cyngor ei hun fydd yn nodi'r hyn y bydd yn rhaid i'r hysbysiad hwn ei gynnwys.

4.28 Dim ond â materion na ddarperir ar eu cyfer yn y Gorchymyn y caiff rheolau gweithdrefnol ymdrin. Er enghraifft, am fod erthygl 4 o'r Gorchymyn arfaethedig yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor roi o leiaf 10 diwrnod gwaith o rybudd i'r Person Cofrestredig o'i fwriad i osod gorchymyn atal dros dro interim arno, ni chaiff rheolau gweithdrefnol newid y gofyniad hwn

4.29 Mae'n rhaid i'r Cyngor ymgynghori ar y rheolau gweithdrefnol hyn cyn iddynt gael eu gwneud neu eu diwygio, a'u cyhoeddi ar ei wefan a darparu copïau ar gais i unrhyw Person Cofrestredig neu gyn-Person Cofrestredig.

Rhesymau dros gyflwyno'r Gorchymyn hwn

Pryderon ynghylch diogelu

4.30 O dan adran 26 o Ddeddf 2014, mae'n rhaid i'r Cyngor gynnal y cyfryw ymchwiliadau ag sy'n briodol, yn ei farn ef, pan honnir bod Person Cofrestredig yn euog o ymddygiad proffesiynol annerbyniol neu anghymhwysedd proffesiynol neu os honnir bod y Person wedi'i ddyfarnu'n euog o drosedd berthnasol. Pan fydd y Cyngor yn derbyn atgyfeiriad, bydd yn mynd drwy gam archwilio cychwynnol, i benderfynu a oes achos i'w ateb. Os oes penderfyniad bod achos i'w ateb, bydd gwrandawriad cyhoeddus yn cael ei gynnal. Yn y gwrandawriad hwnnw, bydd pwyllgor yn ystyried y dystiolaeth a ddarperir, ac yn penderfynu os yw'r honiadau wedi cael eu profi. Os felly, bydd y pwyllgor yn ystyried a yw'r honiadau a gafodd eu profi yn cyfrif fel ymddygiad proffesiynol annerbyniol, anghymhwysedd proffesiynol neu ddyfarnu'n euog o drosedd berthnasol, ac a ddylid gosod gorchymyn disgyblu. Fel uchod, ni fydd pob cosb sy'n cael ei gosod ar ôl gwrandawriad yn arwain at dynnu enw oddi ar y Gofrestr.

4.31 Rhaid i enw'r Person Cofrestredig aros ar y Gofrestr drwy gydol y cyfnod cyn i'r broses ymchwilio a disgyblu gael ei chwblhau gan y Cyngor. Mae'r Gofrestr yn agored i'r cyhoedd a gellir ei gweld ar-lein. Mae hyn yn golygu, tra bydd yr heddlu yn ymchwilio i honiad difrifol a chredadwy yn erbyn Person Cofrestredig sy'n codi pryderon sylweddol ynghylch diogelu, y bydd y person hwnnw yn aros ar y Gofrestr.

4.32 Mae hyn yn fethiant difrifol am ei fod yn galluogi unigolyn i barhau i fod â statws Person Cofrestredig am fisoedd lawer o bosibl, waeth pa mor ddifrifol a chredadwy yw'r honiadau yn ei erbyn. Gall hyn beri risg sylweddol o ran diogelu;

er enghraifft, pe bai rhiant yn chwilio am diwtor preifat i'w blentyn ac yn chwilio'r Gofrestr, mae'n debygol y byddai'n cael sicrwydd bod unigolyn yn addas i fod yn diwtor preifat i'w blentyn am fod ganddo statws Person Cofrestredig.

4.33 Ond, pe bai gan y Cyngor bwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim, gallai dynnu enw'r unigolyn hwnnw oddi ar y Gofrestr dros dro tra'n aros am ganlyniad ymchwiliadau gan yr heddlu a'i broses ymchwilio a disgyblu ei hun.

Cynllun Datgelu'r Heddlu o dan y Gyfraith Gyffredin

4.34 Yn 2013, adolygodd y Swyddfa Gartref natur y wybodaeth roedd heddluoedd yn ei darparu i gyrff rheoleiddio. Yn hanesyddol, byddai heddluoedd yn hysbysu Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru (Cyngor y Gweithlu Addysg bellach) pan oedd athro ysgol wedi cael ei arestio am gyflawni trosedd neu ei gyhuddo o gyflawni trosedd.

4.35 Newidiodd adolygiad 2013 y gofynion o ran darparu gwybodaeth o'r fath gan heddluoedd, ac yn eu lle cyflwynodd Gynllun Datgelu'r Heddlu o dan y Gyfraith Gyffredin (CLPD)⁶. O dan CLPD, nid yw'r wybodaeth y caiff yr heddlu ei darparu wedi'i chyfyngu i achosion lle mae rhywun wedi cael ei arestio neu ei gyhuddo o gyflawni trosedd. Fodd bynnag, dim ond pan fo 'angen cymdeithasol dybryd' i wneud hynny a phan all y corff gymryd camau priodol ar unwaith y gwneir atgyfeiriad at gyrff rheoleiddio.

4.36 Heb y gallu i weithredu ar unwaith ar ôl derbyn honiad drwy orchymyn atal dros dro interim, mae'r Cyngor yn pryderu ei bod yn bosibl nad yw'r heddlu yn ei hysbysu am rai o'r honiadau mwyaf difrifol a wneir yn erbyn ei gofrestreion sy'n cynnwys pryderon difrifol ynghylch diogelu.

4.37 Ond, pe bai'r Cyngor yn meddu ar bwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim ac yn gallu cymryd camau buan, mae'n bosibl y byddai'r heddlu yn fwy tebygol o atgyfeirio honiadau difrifol sy'n ymwneud â Phersonau Cofrestredig ato o dan CLPD.

4.38 Fodd bynnag, mae rhai heddluoedd yng Nghymru wedi nodi na fyddai rhoi pwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim i'r Cyngor yn golygu y câi pob honiad difrifol yn ymwneud â Phersonau Cofrestredig ei atgyfeirio ato'n awtomatig, ond y câi penderfyniad i atgyfeirio ei wneud "fesul achos". Felly, ni allwn fod yn sicr y byddai rhoi pwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim yn arwain at fwy o atgyfeiriadau o dan CLPD; yr heddlu a fyddai'n gwneud y penderfyniad hwnnw a châi ei wneud fesul achos.

Cyfyngiadau dulliau eraill a ddefnyddir i amddiffyn plant

⁶ Ar gael ar: <https://www.app.college.police.uk/wp-content/uploads/2016/08/NPCC-2017-Common-Law-Police-Disclosures-CLPD—Provisions-to-supersede-the-Notifiable-Occupations-Scheme-NOS.pdf>

4.39 Er bod amrywiaeth o ddulliau yn cael eu defnyddio ar hyn o bryd i amddiffyn plant ac oedolion sy'n agored i niwed rhag unigolion a allai beri niwed iddynt, mae'n bosibl nad yw'r dulliau hyn yn mynd i'r afael yn llawn â phryderon ynghylch diogelu sy'n ymwneud â'r defnydd o statws "Person Cofrestredig" ar y Gofrestr gyhoeddus i gael gwaith fel tiwtor cartref. Trafodir y dulliau amddiffyn hyn, a'u diffygion posibl, isod.

Y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd

4.40 Sefydlwyd y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS) yn 2012 ac mae'n cyflawni'r swyddogaethau a gyflawnwyd yn flaenorol gan y Swyddfa Cofnodion Troseddol a'r Awdurdod Diogelu Annibynnol.

4.41 Mae Tîm Datgelu'r DBS yn cynnal gwiriadau cofnodion troseddol sy'n arwain at roi tystysgrifau'r DBS i unigolion. Wedyn, gall cyflogwyr ofyn am gael gweld y tystysgrifau er mwyn sicrhau eu bod yn recriwtio pobl addas i'w sefydliad.

4.42 Unwaith y bydd gan y DBS wybodaeth bod unigolyn yn peri risg o ran diogelu i blant neu oedolion sy'n agored i niwed, bydd yn ystyried rhoi'r unigolyn hwnnw ar y rhestr waharddedig ar gyfer plant, y rhestr waharddedig ar gyfer oedolion, neu'r ddwy restr. Ar ôl iddo gael ei roi ar y rhestr waharddedig briodol, bydd Person Cofrestredig yn awtomatig yn anghymwys i weithio yn unrhyw un o'r saith proffesiwn cofrestredig gyda'r Cyngor.

4.43 Fodd bynnag, ym mhrofiad y Cyngor, ni chaiff unigolyn ei roi ar y rhestr waharddedig fel arfer tan iddo gael ei ddyfarnu'n euog o drosedd. Mae hyn yn golygu ei bod yn bosibl, yn ystod ymchwiliad troseddol, nad yw'r amddiffyniad a gynigir gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd yn mynd i'r afael â'r risgiau diogelu yn llawn.

Dyletswydd cyflogwr i roi gwybodaeth i'r Cyngor

4.44 Mae adran 4.44 o Ddeddf 2014 ac Atodlen 5 i Reoliadau Cyngor y Gweithlu Addysg (Prif Swyddogaethau) (Cymru) 2015 yn nodi'r wybodaeth y mae'n rhaid i gyflogwr ei rhoi i'r Cyngor.

4.45 Pan fydd cyflogwr yn dewis diswyddo Person Cofrestredig oherwydd honiadau difrifol, mae'n ofynnol iddo roi gwybod i'r Cyngor. Fodd bynnag, nid yw cael gwybod am honiadau difrifol yn erbyn Person Cofrestredig ar adeg ei ddiswyddo yn mynd i'r afael â'r risg y bydd Person Cofrestredig yn chwilio am gyflogaeth amgen, er enghraifft fel tiwtor preifat, yn ystod unrhyw gyfnod tra bydd wedi'i atal dros dro.

Amodau mechnïaeth yr heddlu

4.46 Os bydd yr unigolyn a gyhuddir yn cael ei ryddhau ar fechnïaeth, mae'n bosibl y caiff amodau eu hatodi er mwyn helpu i amddiffyn plant a phobl sy'n agored i niwed.

4.47 Hyd yn oed os oes amodau, ni fydd rhain bob amser yn atal unigolyn sy'n chwilio am waith preifat er mwyn cael mynediad at blant, rhag gwneud hynny. Wrth wneud hynny, gallai ddefnyddio ei statws fel Person Cofrestredig i brofi i rieni ei fod yn addas i ymgymryd â rôl diwtora.

Dyletswyddau statudol a chanllawiau cysylltiedig

4.48 Mae gan awdurdodau lleol, cyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir a sefydliadau Addysg Bellach ddyletswydd o dan adran 4.48 o Ddeddf Addysg 2002⁷ i arfer eu swyddogaethau mewn ffordd sy'n ystyried yr angen i ddiogelu a hybu lles plant. Wrth wneud hynny, mae'n rhaid iddynt ystyried y canllawiau statudol, "Cadw dysgwyr yn ddiogel – rôl awdurdodau lleol, cyrff llywodraethu a pherchnogion ysgolion annibynnol o dan Ddeddf Addysg 2002".⁸ Golyga hyn fod yn rhaid ystyried y canllawiau a chyfiawnhau unrhyw benderfyniad i wroddi wrthynt.

4.49 Ymhlith materion eraill, mae'r canllawiau hyn yn ymdrin â'r trefniadau sefydliadol a'r trefniadau rheoli y mae angen eu rhoi ar waith er mwyn diogelu plant yn y gwasanaeth addysg. Mae hefyd yn nodi'r cyfrifoldebau a'r dyletswyddau o ran diogelu a rennir gan bob aelod o staff sy'n gweithio mewn lleoliad addysg wrth ymateb i bryderon ynghylch diogelu yn unol â Gweithdrefnau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan.

4.50 Er bod y canllawiau hyn yn gwneud llawer i ddiogelu plant, nid yw'n mynd i'r afael â'r broblem sy'n gysylltiedig ag unigolyn sy'n chwilio am waith fel tiwtor preifat ac yn defnyddio ei statws fel Person Cofrestredig i brofi ei fod yn addas.

5. Ymgynghori

I'w gwblhau ar ôl ymgynghori.

⁷ 2002 c. 32 .

⁸Ar gael yma: <https://llyw.cymru/cadw-dysgwyr-yn-ddiogel?>

RHAN 2 – ASESIAD EFFAITH RHEOLEIDDIOL

Cyflwyniad

Datblygwyd yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol hwn er mwyn ystyried goblygiadau rheoleiddiol rhoi'r swyddogaethau ychwanegol o osod, adolygu a diddymu gorchmynion atal dros dro interim i Gyngor y Gweithlu Addysg ("y Cyngor").

6. Opsiynau

Mae'r asesiad effaith rheoleiddiol hwn yn adolygu dau opsiwn, sef:

- I. Gwneud dim; h.y. peidio â deddfu i roi pwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim i'r Cyngor.
- II. Cyflwyno'r Gorchmyn hwn er mwyn galluogi'r Cyngor i osod, adolygu a diddymu gorchmynion atal dros dro interim.

7. Dadansoddiad cost a budd

Opsiwn 1 – gwneud dim

7.1 O dan yr opsiwn hwn, nid yw'r Cyngor yn cael pwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim. Yn lle hynny, mae'r sefyllfa bresennol yn parhau ac, felly, ni fyddai'r Cyngor yn gallu tynnu enw'r Person Cofrestredig oddi ar y Gofrestr tra'n aros i'r broses ymchwilio a disgyblu gael ei chwblhau.

Nid ymdrinnir â'r "bwlch" o ran diogelu

7.2 Os na chaiff y Cyngor bwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim, byddai unigolyn yn parhau i fod â statws "Person Cofrestredig" yn ystod y broses ymchwilio a disgyblu. Mae hyn yn wir hyd yn oed os gwnaed honiadau difrifol iawn yn erbyn yr unigolyn hwnnw a'i fod wedi cael ei atal dros dro neu ei ddiswyddo gan ei gyflogwr.

7.3 Nid ymdrinnid â'r risg o ran diogelu lle y gallai unigolyn ddefnyddio ei statws fel "Person Cofrestredig" i brofi ei addasrwydd fel tiwtor preifat, er enghraifft. Mae hon yn risg sylweddol, ac yn fethiant sylweddol o ran opsiwn 1.

Efallai y bydd y Cyngor yn llai tebygol o gael gwybodaeth gan yr heddlu o dan gynllun Datgelu'r Heddlu o dan y Gyfraith Gyffredin (CLPD)

7.4 Efallai y bydd yr heddlu yn llai tebygol o atgyfeirio honiadau difrifol sy'n ymwneud â Phersonau Cofrestredig at y Cyngor o dan CLPD, am na fyddai'r Cyngor yn gallu cymryd camau ar unwaith i fynd i'r afael â phryderon ynghylch diogelu drwy dynnu enw'r Person hwnnw oddi ar y Gofrestr o hyd.

7.5 Fodd bynnag, mae adborth gan yr heddlu yng Nghymru yn awgrymu bod y penderfyniad i atgyfeirio honiadau difrifol yn cael ei wneud "fesul achos". Felly, ni allwn fod yn sicr y byddai rhoi pwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim i'r Cyngor yn arwain at fwy o atgyfeiriadau o dan CLPD; yr

heddlu a fyddai'n gwneud y penderfyniad hwnnw a chât ei wneud fesul achos.

7.6 O ganlyniad, nid yw'r risg hon mor sylweddol â'r risg o ran diogelu a nodwyd uchod.

Cost Opsiwn 1

7.7 Nid oes unrhyw gostau ariannol yn gysylltiedig ag opsiwn 1. Fodd bynnag, efallai y bydd peidio â mynd i'r afael â'r "bwlch" a ddisgrifiwyd uchod yn arwain at ganlyniadau difrifol i blant a'u teuluoedd.

Manteision opsiwn 1

Dim niwed i'r Person Cofrestredig

7.8 Prif fantais opsiwn 1 yw na fyddai'n cael unrhyw effaith andwyol ar Bersonau Cofrestredig; mae hyn yn arbennig o bwysig i'r unigolion hynny sy'n cael eu difeio yn dilyn y broses ymchwilio a disgyblu.

7.9 Gellir cyferbynnu hyn â'r effaith niweidiol y gallai gorchmynion atal dros dro interim ei chael ar gyn-Bersonau Cofrestredig, a drafodir yn opsiwn 2 isod.

Dim costau

7.10 Os dewisir opsiwn 1, ni fydd angen talu costau gweithredu proses y gorchmyn atal dros dro interim na phroses adolygu'r gorchmyn atal dros dro interim.

7.11 Am fod disgwyl i gost y prosesau hyn fod yn gymharol fach, mân fantais yw hon. (Gweler y dadansoddiad o gostau ar gyfer opsiwn 2 am esboniad o'r costau hyn).

Casgliad ar gyfer opsiwn 1

7.12 Am fod "cost" anariannol peidio â rhoi'r pŵer i'r Cyngor wneud gorchmynion atal dros dro interim yn drech o lawer na'r manteision, nid opsiwn 1 yw'r opsiwn a ffeirir er nad oes cost ariannol yn gysylltiedig â'r opsiwn hwn.

Opsiwn 2 Cyflwyno'r Gorchmyn hwn er mwyn galluogi'r Cyngor i osod, adolygu a diddymu gorchmynion atal dros dro interim

7.13 O dan yr opsiwn hwn, mae'r Cyngor yn cael y pŵer i dynnu enw Personau Cofrestredig oddi ar y Gofrestr dros dro, ar yr amod bod y Cyngor o'r farn bod gwneud hynny er budd y cyhoedd.

Niwed i'r Person Cofrestredig

7.14 Prif risg opsiwn 2 yw'r effaith bosibl ar Bersonau Cofrestredig y mae honiadau difrifol wedi'u gwneud yn eu herbyn, yn enwedig yr unigolion hynny sy'n cael eu difeio ar ôl i'r broses ymchwilio a disgyblu gael ei chwblhau.

7.15 Nodir yr effeithiau mwyaf difrifol y gallai gorchmynion atal dros dro interim eu

cael ar gyn-Berson Cofrestredig isod.

a. Colli enw da proffesiynol a phersonol.

7.16 Er y gellid ystyried bod atal dros dro yn fesur brys sy'n un amddiffynnol yn hytrach na chosbol, gallai niweidio enw da proffesiynol a phersonol y Person hwnnw hyd yn oed os caiff ei ddifeio yn ddiweddarach o gyflawni unrhyw drosedd. Mae cyfraith achosion ddiweddar yn ategu'r farn hon, gan nodi nad yw atal dros dro yn "weithred niwtral" os mai dechrau proses ddisgyblu "anochel" ydyw.⁹

7.17 Fodd bynnag, os bydd yr heddlu neu Wasanaeth Eryl y Goron yn penderfynu nad oes unrhyw achos i'w ateb neu os dyfernir y Person Cofrestredig yn ddieuog mewn treial, mae yr un mor debygol y bydd unrhyw niwed sydd ar ôl i'w enw da proffesiynol neu bersonol wedi'i achosi gan ymchwiliad yr heddlu, y treial a'r sylw a roddwyd i'r achos yn y cyfryngau â chan y penderfyniad i osod gorchymyn atal dros dro interim.

b. Yr effaith ar gyflogaeth – atal dros dro.

7.18 Effaith tynnu enw cyn-Berson Cofrestredig oddi ar y Gofrestr dros dro yw y byddai'n rhaid i'w gyflogwr gymryd camau ar unwaith. Yr ymateb mwyaf tebygol fyddai atal y Person hwnnw o'i swydd dros dro; mae'n bosibl y gallai'r Person gael ei ddiswyddo ond ymddengys fod hyn yn llai tebygol ar y cam hwn.

Athrawon ysgol a gweithwyr cymorth dysgu ysgolion

7.19 Mewn rhai achosion, mae'n bosibl y bydd y corff llywodraethu yn cytuno i'r cyn-Berson Cofrestredig gael dyletswyddau eraill ond parhau i weithio yn yr ysgol mewn swydd nad oedd yn swydd addysgu nac yn swydd cymorth addysgu. Am mai dim ond yn yr achosion mwyaf difrifol y byddai'r Cyngor yn ystyried ei bwerau mewn perthynas â gorchymynion atal dros dro interim, mae'n annhebygol y byddai'r cyflogwr am i'r unigolyn barhau yn ei rôl arferol tra bydd ymchwiliadau yn mynd rhagddynt. (Os rhoddir yr unigolyn ar restr waharddedig y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd – a fyddai'n digwydd fel arfer – ni fydd gan y cyflogwr yr opsiwn i gadw'r unigolyn yn ei rôl arferol.)

7.20 Yn achos cyn-Berson Cofrestredig sy'n athro a gyflogir mewn ysgol yn unol â Chyflog ac Amodau Athrawon Ysgol, byddai Personau o'r fath yn parhau i gael eu talu tra byddent wedi'u hatal dros dro. Mae hyn oherwydd rheoliadau 16 ac 28 o Reoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006¹⁰ ("Rheoliadau 2006").

7.21 Ym mhob achos arall lle nad yw Cyflog ac Amodau Athrawon Ysgol yn gymwys (er enghraifft, gweithwyr cymorth dysgu ysgolion) mae p'un a fydd y Person hwnnw yn parhau i gael ei dalu yn ystod y cyfnod pan fydd wedi'i atal dros dro yn cael ei benderfynu gan y telerau ac amodau cyflogaeth a drafodwyd ac y cytunwyd arnynt â'i gyflogwr. Er y byddai penderfyniad i atal

⁹ City of London Corporation v McDonnell (UKEAT/0196/17/JOJ).

¹⁰ OS Rhif 2006/873 (W. 81).

Person Cofrestredig dros dro yn atal y Person hwnnw rhag gallu ymarfer ei broffesiwn ac y gallai bara am sawl mis, ar yr amod bod y Person hwnnw yn cael ei gyflogi o dan gontract cyflogaeth, yn aml bydd yn parhau i gael ei dalu'n llawn tra bydd wedi'i atal o'i swydd.

7.22 Staff cyflenwi a fydd yn teimlo'r effaith fwyaf, am eu bod yn aml yn hunangyflogedig yn hytrach na chael eu cyflogi o dan gontract cyflogaeth ac yn dod o hyd i waith drwy asiantaeth. Felly, os caiff eu henw ei dynnu oddi ar y Gofrestr dros dro, ni fyddant yn cael incwm yn yr un ffordd â'r rhai sy'n cael eu cyflogi o dan gontract cyflogaeth i weithio mewn ysgol. Gallai hyn gael effaith economaidd ar eu teuluoedd yn ogystal â'r Person Cofrestredig ei hun.

7.23 Fodd bynnag, o gofio mai dim ond yn yr achosion mwyaf difrifol y caiff y posibilrwydd o osod gorchymyn atal dros dro interim ei ystyried, mae'n debygol y câi cyn-Berson Cofrestredig sy'n gweithio ar sail "cyflenwi" ei wahardd rhag gwneud ei waith arferol tra'n aros am ganlyniad ymchwiliad a gynhelir gan yr heddlu ar ran y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd. Felly, byddai'r Person yn wynebu'r un anawsterau ariannol p'un a gaiff gorchymyn atal dros dro interim ei wneud ai peidio.

Athrawon addysg bellach, gweithwyr ieuencid cymwysedig, ymarferwyr dysgu seiliedig ar waith, gweithwyr cymorth dysgu addysg bellach a gweithwyr cymorth ieuencid

7.24 Yn ôl a ddeallwn, mae effaith atal un o'r bobl uchod dros dro yn debyg i'r rhai sy'n cael eu cyflogi i weithio mewn ysgolion, ond nad ydynt yn cael eu cyflogi yn unol â Chyflog ac Amodau Athrawon Ysgol.

7.25 Golyga hyn, pan fo'r bobl uchod yn cael eu cyflogi o dan gontract cyflogaeth, mae p'un a fyddant yn parhau i gael eu talu yn ystod y cyfnod tra byddant wedi'u hatal dros dro, yn cael ei benderfynu gan eu telerau ac amodau cyflogaeth. Yn aml, bydd pobl â chontract cyflogaeth yn parhau i gael eu talu'n llawn tra byddant wedi'u hatal dros dro.

7.26 Unwaith eto, staff cyflenwi a'u teuluoedd fydd yn teimlo'r effaith fwyaf, am na fydd ganddynt gontract cyflogaeth fel arfer, ac felly, ni fyddant yn cael incwm tra byddant wedi'u hatal dros dro. Fel gyda staff cyflenwi sy'n gweithio mewn ysgolion, mae'n debygol y byddai pobl o'r fath yn wynebu'r un anawsterau ariannol p'un a gaiff gorchymyn atal dros dro interim ei wneud ai peidio.

c. Yr effaith ar gyflogaeth – diswyddo

Athrawon ysgol a gweithwyr cymorth dysgu ysgolion

7.27 Yn yr achosion mwyaf difrifol, gellir ystyried diswyddo aelod o staff. Fodd bynnag, mae Rheoliadau 2006 yn ei gwneud yn ofynnol i'r corff llywodraethu gynnull pwyllgor disgyblu staff er mwyn penderfynu a ddylid diswyddo aelod o staff yr ysgol. Mewn achosion o'r fath, byddai angen i'r corff llywodraethu gael ei fodloni bod y dystiolaeth yn cyfiawnhau cam o'r fath.

7.28 Mae gan yr aelod o staff yr hawl i apelio yn erbyn y penderfyniad i'w

ddiswyddo i bwyllgor apeliadau staff, ac, os bydd yn anfodlon o hyd, gall wneud cais am ddiswyddo annheg yn erbyn y corff llywodraethu mewn Tribiwnlys Cyflogaeth. Byddai angen i'r dystiolaeth yn erbyn y cyn-Berson Cofrestredig fod yn gryf iawn er mwyn i'r posibilrwydd o ddiswyddo aelod o staff gael ei ystyried, am na fyddai cyflogwyr am ddiswyddo aelodau o staff ac wedyn gorfod ymladd cais am ddiswyddo annheg lle mae Person yn cael ei ddifeio'n ddiweddarach - ac, o bosibl, orfod talu swm mawr o iawndal am golli enillion ac enw da ac ati.

Athrawon addysg bellach, gweithwyr ieuencid cymwysedig, ymarferwyr dysgu seiliedig ar waith, gweithwyr cymorth dysgu addysg bellach a gweithwyr cymorth ieuencid

7.29 Yn ôl a ddeallwn, bydd y rhan fwyaf o'r bobl uchod yn cael eu cyflogi gan sefydliadau sydd â'u gweithdrefnau disgyblu ac apelio mewnol eu hunain. Yn yr achosion hyn, bydd angen i'r gweithdrefnau hyn gael eu dilyn cyn i gyn-Berson Cofrestredig gael ei ddiswyddo.

7.30 Gall pob un o'r categorïau uchod o Bersonau Cofrestredig, p'un a oes gan eu cyn-gyflogwr broses disgyblu ac apelio ai peidio, wneud cais am ddiswyddo annheg yn erbyn eu cyn-gyflogwr mewn Tribiwnlys Cyflogaeth.

7.31 Fel gyda staff ysgol, byddai angen i'r dystiolaeth o blaid diswyddo aelod o staff fod yn gryf iawn, am na fyddai cyflogwyr am ddiswyddo aelodau o staff ac wedyn gorfod talu swm mawr o iawndal pe bai'r Person Cofrestredig yn cael ei ddifeio'n ddiweddarach.

d. Yr effaith ar iechyd a lles

7.32 Ni ellir gorbwysleisio'r effaith ar iechyd a lles cyn-Berson Cofrestredig y mae honiadau difrifol yn cael eu gwneud yn ei erbyn – ond sy'n cael ei ddifeio'n ddiweddarach. Mae hefyd yn bosibl y gallai iechyd meddwl a lles teuluoedd Personau Cofrestredig ddiodef.

7.33 Fodd bynnag, nid yw gorchymyn atal dros dro interim ond yn un o sawl mesur posibl y gellir eu cymryd – megis cael eich gwahardd gan y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd neu'ch cyhuddo o gyflawni troseddau difrifol – a'r honiadau ar gam yn hytrach na gosod gorchymyn atal dros dro interim yw prif achos y gofid.

Costau opsiwn 2

Cost proses y gorchymyn atal dros dro interim a phroses adolygu'r gorchymyn atal dros dro interim

7.34 Credir bod cost proses y gorchymyn atal dros dro interim a phroses adolygu'r gorchymyn atal dros dro interim yn gymharol fach.

7.35 Ar hyn o bryd, y ffi ar gyfer cofrestru â'r Cyngor fel y nodir yn Rheoliadau Cyngor y Gweithlu Addysg (Ffioedd Cofrestru) 2017 yw £46 y flwyddyn i bawb sydd wedi'u cofrestru. Mae Llywodraeth Cymru yn cynnig cymhorthdal ar gyfer y ffi hon fel bod y swm a delir gan gofrestreion yn £45 y flwyddyn i athrawon ysgol, athrawon AB, gweithwyr ieuencid cymwysedig ac ymarferwyr dysgu

seiliedig ar waith; a £15 y flwyddyn i weithwyr cymorth dysgu ysgolion, gweithwyr cymorth dysgu AB a gweithwyr cymorth ieuencid. Mae'r Cyngor wedi nodi na fydd angen iddo geisio cynnydd yn y ffi gan ei gofrestreion er mwyn ariannu'r gwaith o osod, adolygu a diddymu gorchmynion atal dros dro interim.

Dim costau trosiannol

7.36 Nid oes unrhyw gostau trosiannol yn gysylltiedig â'r cynnig hwn. Y rheswm dros hyn yw bod aelodau'r paneli annibynnol sy'n gosod gorchmynion atal dros dro interim, ac aelodau'r paneli adolygu annibynnol, yn dod o'r "gronfa" bresennol o unigolion sydd eisoes wedi cael eu dewis fel aelodau posibl o bwyllgorau ymchwilio a disgyblu'r Cyngor.

7.37 Câl'r gwaith sy'n gysylltiedig â llunio rheolau gweithdrefnol y Cyngor ar osod, adolygu a diddymu gorchmynion atal dros dro interim ei wneud gan dîm presennol y Cyngor. Yr un yw'r sefyllfa ar gyfer unrhyw ganllawiau y bydd y Cyngor, o bosibl, am eu cyhoeddi ar broses y gorchymyn atal dros dro interim. Ni fyddai angen unrhyw staff ychwanegol.

Cost gosod gorchymyn atal dros dro interim

7.38 Cafodd y Cyngor 15 o atgyfeiriadau yn y 3 blynedd diwethaf a oedd yn gwneud honiadau difrifol iawn yn erbyn Personau Cofrestredig, ac a fyddai wedi peri risgiau sylweddol o ran diogelu a fyddai wedi peri i'r Cyngor ystyried gosod gorchmynion atal dros dro interim. O blith yr atgyfeiriadau hyn, cafwyd 10 gan yr heddlu a 5 gan gyflogwyr.

7.39 Mae hyn yn cyfateb i 5 atgyfeiriad perthnasol y flwyddyn, ar gyfartaledd. Hyd yn oed os bydd nifer yr atgyfeiriadau at y Cyngor yn dyblu o ganlyniad i gael pwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim, byddem yn edrych ar 10 atgyfeiriad perthnasol y flwyddyn, ar gyfartaledd.

Gorchmynion atal dros dro interim nas ymleddir

7.40 Y prif reswm pam nad yw'r Cyngor yn rhagweld y bydd angen cynyddu ffioedd i gefnogi ei bwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim yw ei fod yn disgwyl i 80-90% o achosion sy'n ymwneud â gorchmynion atal dros dro interim fynd yn eu blaen heb fawr ddim ymgysylltiad gan y Person Cofrestredig.

7.41 O'r 10-20% sy'n weddill, mae'r Cyngor yn rhagweld, er ei bod yn bosibl y bydd y Personau Cofrestredig hyn yn ymateb i broses y gorchymyn atal dros dro interim neu'n cymryd rhan ynddi, y bydd llai na 5% o'r achosion yn arwain at wrandawriad a ymleddir.

7.42 Felly, byddem yn disgwyl i o leiaf 95% o'r unigolion hynny sy'n cael eu hysbysu bod y Cyngor yn ystyried gosod gorchymyn atal dros dro interim arnynt beidio â'i ymladd mewn gwrandawriad – am eu bod wedi cyfaddef bod yr honiadau yn wir yn ôl pob tebyg. Golyga hyn na fyddai angen cynnal gwrandawriad llawn gerbron panel annibynnol yn y mwyafrif helaeth o achosion,

er y byddai angen cynnull y panel o hyd a chynnal gwrandawriad byr er mwyn cadarnhau'r penderfyniad i osod y gorchymyn atal dros dro interim.

7.43 Mae cyfraddau atgyfeirio presennol yn awgrymu y byddai rhwng 4 neu, o bosibl, 5 o orchmynion atal dros dro interim nas ymleddir y flwyddyn; o ystyried y nifer bach o atgyfeiriadau yn y gorffennol, mae'n bosibl na fydd unrhyw orchmynion atal dros dro interim a ymleddir mewn blwyddyn benodol os bydd cyfradd ddisgwyliedig gorchmynion atal dros dro interim nas ymleddir yn cyfateb i o leiaf 95%. Hyd yn oed os bydd nifer yr atgyfeiriadau yn dyblu, ni fydd mwy na 9 neu, o bosibl, 10 atgyfeiriad nas ymleddir y flwyddyn ac, felly, ychydig iawn o waith ychwanegol a achosid gan y broses gwneud gorchmynion atal dros dro interim nas ymleddir.

7.44 Er ei bod yn anodd cyfrif union gost gwrandawriad gorchymyn atal dros dro interim nas ymleddir, mae'r Cyngor yn fodlon y byddai'n cyfateb i ychydig o amser staff yn unig, gyda'r gwaith yn cael ei wneud gan dîm presennol y Cyngor. Ni fyddai angen unrhyw staff ychwanegol.

Gorchmynion atal dros dro interim a ymleddir

7.45 Os bydd Person Cofrestredig yn ymladd y gorchymyn atal dros dro interim a'i fod yn gofyn am wrandawriad, yn wahanol i wrandawiadau disgyblu arferol sy'n costio £20,000 yr un, ar gyfartaledd, mae'r Cyngor wedi nodi ei bod yn debygol y byddai gwrandawiadau gorchymyn atal dros dro interim a ymleddir ond yn costio tua £2,500. Y rheswm dros hyn yw na fydd y gwrandawiadau hyn yn profi tystiolaeth tystion, a bod y gost ariannol fwyaf yn aml yn gysylltiedig â galw ar dystion i ddod i wrandawiadau disgyblu "llawn", sy'n ychwanegu at hyd y gwrandawriad.

7.46 Am fod 15 o atgyfeiriadau wedi'u gwneud i'r Cyngor mewn 3 blynedd, sy'n cyfateb i 5 y flwyddyn ar gyfartaledd, os bydd llai na 5% o achosion yn cael eu hymladd yn llawn, byddai hyn yn golygu, ar y mwyaf, 1 gwrandawriad a ymleddir y flwyddyn os bydd nifer yr atgyfeiriadau yn aros yr un peth; mewn rhai blynyddoedd efallai na fydd unrhyw wrandawiadau nas ymleddir o gwbl.

7.47 Byddai angen i nifer yr atgyfeiriadau gynyddu 8 gwaith i 40 y flwyddyn er mwyn cael 2 achos a ymleddir y flwyddyn. Hyd yn oed os bydd hyn yn digwydd, disgwylir i gost ddisgwyliedig gwrandawiadau gorchymyn atal dros dro interim a ymleddir gyfateb i ddim ond £5,000 y flwyddyn.

Adolygu cais gan gyn-Berson Cofrestredig

7.48 Ar ôl i orchymyn atal dros dro interim gael ei wneud, caiff y cyn-Berson Cofrestredig ofyn i'r Cyngor ei ddiddymu mewn gwrandawriad adolygu. Gellir gwneud y cais cyntaf o fewn 6 mis i'r dyddiad y gosodwyd y gorchymyn atal dros dro interim, a bob 6 mis ar ôl hynny. Amcangyfrif gorau'r Cyngor yw y bydd rhwng 1 a 2 wrandawriad adolygu y flwyddyn, a fydd yn costio'r un peth â gwrandawriad gorchymyn atal dros dro interim. Mae'n hyn yn golygu na fyddai cost gwrandawiadau adolygu yn fwy na £5000 y flwyddyn.

Y Cyngor yn adolygu'r gorchmynion atal dros dro interim yn rheolaidd

7.49 Mae'n ofynnol i'r Cyngor adolygu gorchymyn atal dros dro interim yn rheolaidd, fel y bo'n briodol. Mae'r gofyniad hwn yn ychwanegol at hawl cyn-Berson Cofrestredig i ofyn am i orchymyn atal dros dro interim gael ei ddiddymu mewn gwrandawriad adolygu.

7.50 Ni fydd yr adolygiadau hyn gan y Cyngor ar ffurf gwrandawriad. Yn lle hynny, cynhelir "cyfarfod" adolygu o'r panel annibynnol a osododd y gorchymyn atal dros dro interim. Ni ofynnir i'r cyn-Berson Cofrestredig gyflwyno sylwadau i'r panel.

7.51 Bydd y panel annibynnol yn pennu'r amserlen ar gyfer y cyfarfodydd adolygu hyn ar yr un pryd ag y gosodir y gorchymyn atal dros dro interim. Fel arfer, bydd yr amserlen hon yn gofyn am gynnal adolygiad bob 6 mis, er y gall adolygiad gael ei gynnal ynghynt os bydd hynny'n briodol (er enghraifft, os daw tystiolaeth newydd i'r amlwg bod yr honiadau a wnaed yn erbyn y cyn-Berson Cofrestredig yn anwir).

7.52 Ni chaiff gorchymynion atal dros dro interim bara am fwy na 18 mis ac ar hyn o bryd nifer gyfartalog yr atgyfeiriadau perthnasol yw 5 y flwyddyn. Hyd yn oed gan dybio y bydd pob gorchymyn atal dros dro interim yn para am y cyfnod hwyaf posibl, sef 18 mis, os bydd nifer yr atgyfeiriadau yn aros yr un peth ni fyddai gan y Cyngor fwy na 7 neu 8 gorchymyn atal dros dro interim i'w hadolygu'n rheolaidd ar unrhyw adeg benodol. Os bydd nifer yr atgyfeiriadau yn dyblu ni fyddai gan y Cyngor fwy na 15 o orchymynion atal dros dro interim i'w hadolygu'n rheolaidd.

7.53 Gan y bydd y Cyngor yn adolygu gorchymyn atal dros dro interim ddwywaith y flwyddyn fel arfer, ni fyddai mwy na 14-16 o gyfarfodydd adolygu y flwyddyn pe bai nifer yr atgyfeiriadau yn aros yr un peth. Os bydd nifer yr atgyfeiriadau yn dyblu, ni fyddai mwy na 30 o gyfarfodydd y flwyddyn.

7.54 Fel gyda chost gorchymynion atal dros dro interim nas ymleddir, mae'n anodd cyfrif cost ychwanegol gwaith adolygu gan y Cyngor. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn fodlon y byddai'n cyfateb i ychydig o amser staff yn unig, yn enwedig am fod angen cynnal cyfarfod mewnol na hytrach na gwrandawriad llawn. Mae'r Cyngor yn rhagweld y câi'r gwaith ychwanegol sy'n gysylltiedig ag adolygu gorchymynion atal dros dro interim yn rheolaidd ei wneud gan dîm presennol y Cyngor ac, felly, na fyddai unrhyw gostau ychwanegol.

Costau – casgliad

7.55 Gan fod yr holl gostau ariannol sy'n gysylltiedig â gosod ac adolygu gorchymynion atal dros dro interim yn gymharol fach, ac nad yw'r Cyngor yn disgwyl cynyddu'r ffi gofrestru i Berson Cofrestredig o ganlyniad, ystyrir bod cost proses y gorchymyn atal dros dro interim a phroses adolygu'r gorchymyn atal dros dro interim yn fân ystyriaeth yn y dadansoddiad hwn o gost a budd.

"Y gost" i'r cyn-Berson Cofrestredig

7.56 Fel yr esboniwyd ym mharagraffau "Opsiw 2" uchod, effeithir ar gyn-Bersonau Cofrestredig pryd bynnag y gosodir gorchymyn atal dros dro interim.

Gall eu teuluoedd ddioddef hefyd. Gallai gorchymyn atal dros dro interim gael yr effaith fwyaf niweidiol ar gyn-Berson Cofrestredig sy'n cael ei ddifeio'n ddiweddarach ar ôl i'r broses ymchwilio a disgyblu gael ei chwblhau.

7.57 Er y bydd effaith negyddol ar y cyn-Bersonau Cofrestredig hynny – a'u teuluoedd hefyd o bosibl – nid ydym o'r farn y byddai'n ddigonol i fod yn drech na'r fantais o fynd i'r afael â'r “bwlch” o ran diogelu a ddisgrifir yn yr adran “Manteision opsiwn 2” isod.

Manteision opsiwn 2

Mynd i'r afael â'r “bwlch” o ran diogelu

7.58 Os caiff y Cyngor bwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim, ni fydd unigolyn y mae honiadau difrifol iawn yn cael eu gwneud yn ei erbyn yn parhau i fod â statws “Person Cofrestredig” tra bydd y broses ymchwilio a disgyblu yn cael ei chynnal.

7.59 Fel y nodwyd uchod, disgwylir i 5 atgyfeiriad y flwyddyn gael eu gwneud at y Cyngor, ar gyfartaledd. O dan yr opsiwn hwn, ymdrinnid â'r risg o ran diogelu lle y gallai'r unigolion hynny ddefnyddio eu statws fel “Person Cofrestredig” i brofi eu bod yn addas i fod yn diwtor preifat. Mae hyn yn un o fanteision sylweddol opsiwn 2.

Mae'n bosibl y byddai'r Cyngor yn fwy tebygol o gael gwybodaeth gan yr heddlu o dan gynllun CLPD

7.60 Fel yr esboniwyd ym mharagraffau opsiwn 1 sy'n ymdrin â “Risgiau” uchod, ni ellir bod yn sicr y ceid mwy o atgyfeiriadau gan yr heddlu pe bai'r Cyngor yn cael pwerau mewn perthynas â gorchymyn atal dros dro interim.

7.61 Felly, nid yw'r fantais hon yn un mor sylweddol â'r fantais o ran diogelu a nodwyd uchod.

Casgliad ar gyfer opsiwn 2

7.62 Mae cost ariannol proses y gorchymyn atal dros dro interim a phroses adolygu'r gorchymyn atal dros dro interim yn gymharol fach, ac ni ddisgwylir i ffioedd cofrestru'r Cyngor gynyddu.

7.63 Er y cydnabyddir “cost” effaith andwyol gorchymyn atal dros dro interim ar Berson Cofrestredig, yn ein barn ni nid yw'n drech na'r fantais sylweddol o fynd i'r afael â'r “bwlch” o ran diogelu a ddisgrifir yn y paragraffau “Manteision opsiwn 2” uchod.

7.64 Am mai dim ond yn yr achosion mwyaf difrifol y bydd y Cyngor yn defnyddio ei bwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim – a phan fydd o'r farn bod hynny er budd y cyhoedd – opsiwn 2 yw'r opsiwn a ffeirir.

8. Ymgynghori

[I'w gwblhau ar ôl ymgynghori].

9. Asesu'r Gystadleuaeth

<i>Prawf hidlo'r gystadleuaeth</i>	
Cwestiwn	Ateb ✓ neu x
C1: Yn y farchnad/marchnadoedd yr effeithir arni/arnynt gan y rheoliad newydd, a oes gan unrhyw gwmni gyfran o'r farchnad sy'n fwy na 10%?	Nac oes
C2: Yn y farchnad/marchnadoedd yr effeithir arni/arnynt gan y rheoliad newydd, a oes gan unrhyw gwmni gyfran o'r farchnad sy'n fwy nag 20%?	Nac oes
C3: Yn y farchnad/marchnadoedd yr effeithir arni/arnynt gan y rheoliad newydd, a oes gan y tri chwmni mwyaf gyda'i gilydd gyfran o'r farchnad sy'n fwy na 50%?	Nac oes
C4: A fyddai costau'r rheoliad yn effeithio'n sylweddol ar rai cwmnïau yn fwy nag eraill?	Na fyddai
C5: A yw'r rheoliad yn debygol o effeithio ar strwythur y farchnad, gan newid nifer neu faint y cwmnïau?	Nac ydi
C6: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau sefydlu uwch i gyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr nad oes yn rhaid i gyflenwyr newydd eu talu?	Na fyddai
C7: A fyddai'r rheoliad yn arwain at gostau parhaus uwch i gyflenwyr newydd neu ddarpar gyflenwyr nad oes yn rhaid i gyflenwyr newydd eu talu?	Na fyddai
C8: A yw'r sector wedi'i nodweddu gan newid technolegol cyflym?	Nac ydy
C9: A fyddai'r rheoliad yn cyfyngu ar allu cyflenwyr i ddewis pris, ansawdd, ystod neu leoliad eu cynhyrchwyr?	Na fyddai

Dengys y prawf hidlo nad yw'n debygol y bydd y Gorchymyn hwn yn cael unrhyw effaith andwyol ar gystadleuaeth. Felly, yn ein barn ni, nid oes angen cynnal asesiad manwl o'r gystadleuaeth ar gyfer y Gorchymyn hwn am na fydd yn effeithio'n sylweddol ar y sector busnes.

10. Adolygiad ar ôl gweithredu

Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda'r Cyngor i fonitro'r defnydd o bwerau mewn perthynas â gorchmynion atal dros dro interim ar ôl dyddiad dod i rym y Gorchymyn hwn.